

EL MEU GERMÀ POL

1

Quan el vaig veure entrar a la meva habitació, sense haver picat a la porta, com li havia ensenyat mil vegades, i l'havia amenaçat, i si no li havia pegat és perquè ell té més força que jo, doncs quan el vaig veure entrar, amb els ulls ametllats oberts de por, no em vaig poder enfadar. N'hi passava una de grossa. Va, Pol, digues què has fet. Ja saps que jo t'ajudaré. Pobret. (Està prohibit dir-li pobret, però en aquell moment en què jo em treia de les orelles l'iPod i li mirava l'angoixa als seus ulls de xinet, vaig pensar, veges tu pobret; jo t'ajudaré, Pol, no pateixis.)

–Què has fet?

Volia dir-li-ho amb dolçor, però em va eixir com una espolsada.

–Mertè.

Només va dir «Mertè». I es va quedar callat. Ho sap dir, Mercè, i fins i tot Merxe, que odio a mort, i que és com em diuen els oncles d'Albaida. Però ell sovint em diu «Mertè». Suposo que la primera vegada que ho va dir va fer riure tothom i ell devia riure amb aquells ruflets que fa, com quan imites els brams de l'ase, i es

devia quedar encantat d'ell mateix. És difícil tenir èxit quan et fas gran, eh, Pol? De petit, tot són festes. Però passa. Passa en un buf.

–Va. Què has fet?

Silenci.

–Si no m'ho dius, no et podré ajudar, Pol. A mi m'ho pots dir tot (com pots ser tan malvada, Mercè? Com pots enganyar-lo així? «A mi m'ho pots dir tot»? Ja saps que l'has traït sovint. Que tu sola no pots aguantar sempre les seves terroritzades confessions).

–Mertè.

I aleshores va alçar la mà. Jesús. Tenia la mà coberta d'un líquid enganxifós i espès que li baixava pel canyell. Només tinc dotze anys, animal, salvatge, burro, què m'estàs ensenyant?

–Només volia saber de què estava fet.

–Però de què parles?

Jesús. Crec que això no és semen. És verdós, i el semen és blanc. No vull fer-me gran tan de pressa, punyeta! Vull tenir l'edat que tinc. I que els meus problemes siguin justificar una campana, copiar una miqueta sense aixecar sospites, mirar si em creixen els pits a la mateixa velocitat que a la Paula –que guapa que és! L'escanyaria!–, menjar-me tot el plat del sopar i arribar a la pantalla trenta del Pokémon. Jesús. Pol em matarà. Ho farà de bona fe i a poc a poc, però em matarà.

–Ha començat a *tir* líquid.

–Sortir.

–A sortir líquid.

Si jo fos de missa, com l'oncle d'Albaida, ara seria el moment de fer una oració. Les oracions no serveixen per a res, però quan les dius es veu que sembla que ja has fet tot el que podies. Que se t'han acabat les obligacions.

–D'on ha sortit líquid, Pol? (Digues-ho sense cridar, Mercè. No l'espantis. I dóna-li temps.)

–Em pensava que era com la teva nina, la que fa pipí.

Ara m'he perdut. Em poso dreta, deixo el llibre que llegia, l'agafó de la mà, la que té eixuta, i el faig seure. Començo a amanyagar-li el braç. (Quan es posi nerviós, feu-li carícies. El contacte de la pell humana tranquil·litza. I parleu sempre sense cridar. –I a mi, qui em tranquil·litza?).

–Explica-m'ho tot, Pol.

–L'ordinador.

–Quin?

–El del papa.

Mira, si arriba a ser el de la mama, com que no el fa servir mai, fos el que fos que havia fet el Pol, teníem temps.

–El portàtil? (pregunta retòrica, Mercè: el papa només en té un, i és portàtil).

–Xi.

–Digues «sí».

–Xi.

–No, Pol, digues «sí».

I aleshores comença a plorar. Li cauen els llàgrims, que no s'eixuga, i mira cap a la finestra. Si no me l'estimés tant, en aquell moment l'hauria estimat. (No el consentiu: si fa alguna cosa mal feta, ho ha de saber.)

–El líquid de dins.

Jesús. Què li havia fet a la pantalla de plasma?

–Com ho has fet, perquè sortís?

–Només he fet una ratlleta amb el gilet.

(Gilet? Pol no en té cap. Li miro la mà i toco el líquid.
Jesús: no he tocat mai plasma, però això n'és.)

–D'on has tret el gilet, Pol?

–No ho sé.

El deixo a la meva habitació, amb les llàgrimes degotant, galtes avall, i em fico al despatx del papa. És una habitació solemne, amb cortines de vellut vermell i la fusta de la taula clavetejada amb clauots enormes. L'ordinador està tancat, sobre la taula. I si hi ho ha somiat? Una vegada va passar. Costa d'obrir: el plasma s'enganxa al teclat. La desfeta és tan total, tan bèstia, tan esgarrifosa que fa mal als ulls. Jesús, i ara què faig? Ostres, només tinc dotze anys! Quantes voltes ho he de dir, que jo no puc amb tot? Perquè Pol sembla que només em té a mi. Va, Mercè, fes alguna cosa. Has de tenir una idea *salvadora*. Una *bona* idea. Agafo l'ordinador i me l'emporto a la meva habitació. El fico dins

de l'armari. Si no mires el cadàver, sembla que no hi ha crim, oi? Pol ha deixat de plorar i em mira. El sento respirar alleujat (fa un sorollet quan respira, perquè té una mica d'asma, i per això ronca quan dorm, però es veu que no té importància), com si amagar l'ordinador sigui la solució. El que és segur és que el meu armari és més simpàtic que la taula del papa.

–Pol, preciós, ara escolta'm bé: això li ho hem de dir al papa. És necessari, saps? Però no t'amoïnis, que ho faré jo. Tu t'estàs quiet a la teva habitació, sense sortir per a res, fins que jo et cridi. Escolta'm bé: no surtis per res. No facis com quan vas trencar la porta de la nevera.

–Jo no vaig ser!

–Ara això és igual: l'havia trencada la mama, i va oblidar dir-nos-ho, i quan tu vas obrir-la et va caure la porta a terra. És cert: no va ser culpa teva, però *no* havies de trepitjar-la i pujar-hi a sobre i dir que havies escalat l'Everest. Ara és igual. Però tenim un problema *nou*. Has d'estar quiet, a la habitació, fins que jo et cridi. Ho has entès?

–Quant de temps?

–*Tot* el temps que faci falta. Ara digue'm que ho has entès.

–I el papa què dirà?

–El papa s'enfadarà. Però no et farà res.

–Cridarà?

(Sempre crida.)

–Intentaré que no cridi. I si ho fa, que em cridi a mi.

Pol abaixa el cap i pensa. Quan pensa se li enrogeixen les temples i se li inflen una mica les venes. Li fa vergonya dir el que diu:

–Gràcies.

–Va, fot el camp.

Jesús. El papa em matarà a mi. I després matarà en Pol. Sortirem als diaris.

A veure: tinc 81 euros estalviats. Si els ofereixo al papa, dirà que si no sé què val un ordinador. Sí que ho sé, però no tinc més diners. I els necessito per a la funció. Si no et pagues la disfressa, no actues, ho va dir ben clar la Celeste. I si no actuo, em moriré. Em sé *tots* els papers de tia (quasi tots: el de criada no hi ha manera). Avui és dia de difunts: o em maten o em moro. Jesús.

El papa arriba cada dia a les set, si fa no fa. Però quan sento la porta només són dos quarts de set. Quasi no tinc temps de pensar. Mira, papa, ja saps que en Pol no posa mala intenció... Fatal: s'enfadarà abans de saber què ha passat. Mira, papa, ha sigut un accident... Pitjor: s'alarmarà. Saps papa que els ordinadors es fan vells abans d'un any? Horrible: m'escridassarà i em matarà igualment.

Com és que la mama no aprofita per a res? Com és que mai no pots comptar amb ella? Jo només tinc dotze anys, punyeta!

Va anar tan malament com havia d'anar: el papa es va enfadar, em va dir que la culpa era meva (exactament això: la culpa és teva perquè sempre l'encobreixes, algú hi veu la lògica?); em va dir que jo ja sé que l'havia de castigar; que em fiqués al cul els meus merdosos vuitanta-un euros (apa, pare, quin llenguatge per a una filla que *només* té dotze anys!); va escridassar a Pol a través de la porta; va sacsejar una inofensiva cadira i es va discutir amb la mama que estava fent-se una mascareta de cogombre i no podia replicar so pena de marcar arrugues. Però el pitjor va ser quan vaig traure l'ordinador de l'armari i el vaig obrir. Feia mal al cor, mirar-lo. I això que quasi no hi quedava plasma. Fins i tot semblava que el pobre ordinador es queixés. Com si estigués ferit i vessés la seva sang verda de màquina. Pol era al llindar, perquè el papa li havia ordenat de sortir, i plorava intentant no bramar, com li han dit sempre que ha de fer, però endebades.

Quedes molt cansat, quan et diuen de tot. Les tragèdies cansen. Per això m'agrada tant la comèdia. Per sort, no li va pegar (ho ha fet altres vegades, tot i que no ho reconeix mai). I la mama, quan es va netejar la crema de cogombre, anava dient, home, Sixte, queda't el meu, si vols, però no t'ho agafes així que tindràs un treball (cosa que el va acabar de sulfurar: sempre m'he preguntat per què la mare té un nul sentit de l'oportunitat; no diuen que les dones som llestes i ràpides? O quan passes dels dotze has acabat les reserves?). Al final tots vam ser

personalment insultats, humiliats i avergonyits. Jo ho sé encaixar, però Pol feia llàstima.

–Es quedarà a l'escola mitja més cada dia. I s'ho haurà de pagar ell.

Que som idiotes o què? Primer, Pol no va a l'escola, sinó al taller; segon, al taller *ningú* no es pot quedar mitja hora més; tercer, Pol no té diners, ni un cèntim (el que guanya al taller és totalment administrat per la mare); i quart, a ell li encanta el taller. Si es pogués quedar mitja hora més, ens pegaria a tots per quedar-s'hi.

L'única persona que va fer alguna cosa útil, com sempre, vaig ser jo: li vaig requisar el gilet, li vaig fer un sermó sobre horribles ferides que s'hauria pogut fer i el vaig castigar a un dictat ben llarg.

–Estic cansat (ho va exclamar, repençant el cap al palmell de la mà –prohibidíssim– quan feia exactament cinc minuts que havia començat a dictar).

–Doncs t'aguantes.

–El papa ha dit que em quedi a escola. Mitja hora. No ha dit res d'un dictat.

–*Jo* he decidit que facis un dictat.

–Tú no em manes. Només tens dotze anys.

Jesús.

–Però jo no he esbudellat un pobre ordinador que no t'havia fet res.

Silenci.

–Mertè.

–Què.

–Conta'm l'acudit.

–Quan acabem el dictat.

–No, ara.

–Va bé: això era un caragol que esgarrapa.

Va riure fent ruflets d'ase. Li va caure saliva damunt del dictat i al capdavant jo també vaig riure. De fet l'acudit és: «Això era un caragol que derrapa», però ell el va contar dient «esgarrapa», i com que vaig riure com una beneita, ara és el *nostre* acudit.

L'Esperança està malalta i ha telefonat dient que no vindrà fins dilluns que ve. L'Esperança és la dona que porta Pol al taller, el va a recollir, li fa el berenar i l'entreté fins que arribo jo de l'escola. Quan jo hi arribo, em tanco amb pany i clau a l'habitació, perquè, si no, no em trauria Pol de sobre en tota la tarda; però siestic jo, encara que estigui tancada per dins, es veu que Pol ja pot jugar amb ganivets o beure l'aigua del vàter, o millor encara enverinar-se fent un bon glop de lleixiu –Pol *no* faria mai cap d'aquestes coses, però si no exageres, no et fan cas; si exageres, *tampoc*–. Tant se val. Aleshores la mare deixa caure una de les seves sentències, que un dia col·leccionaré i em donaran diners a grapats a la fira dels acudits de Girona:

–Si es calés foc, jo estic tranquil·la sabent que tu ets a casa.

Encara no he esbrinat si en el fons vol dir que, si es calés foc, d'una tacada es lliuraria dels dos fills o si creu que sóc experta en apagar focs. Que jo tingui dotze anys i que no disposi de mànega de bombers, no ennuvola la seva tranquil·litat. Jesús: he d'estudiar genètica, perquè no sé a qui he sortit.

Tot i les meves precaucions, l'Esperança –que és llesta com una guineu, perquè jo entro com un lladre: d'esquitlentes; potser té radar biològic, com els rat penats–, de seguida que entro a casa de puntetes ja fot el camp. Tant se val si em poso a estudiar, a escoltar música o a assajar l'obra (ara he començat el papers de tio, per si un cas), que al cap d'uns dos minuts (un dia en van ser tres, encara me'n recordo amb melangia), Pol pica a la porta.

–Mertè.

Un dia vaig fer un sermó a la mama: que *ella* també se n'havia de cuidar, del Pol, que jo sé que plega a les cinc, que si no ve fins a les set o més tard encara és per escaquejar-se, i que *jo* he d'estudiar. Em va mirar com si l'estigués ofenent i va fer veure que plorava, perquè, pobreta, té la desgràcia de tenir un fill subnormal, i a la seva família no hi ha antecedents, i que a mi no em va voler tenir per si un cas també tenia el mal (ella en diu «el mal»!), i que per això li dec dues vegades la vida. Total: que va venir d'hora *un* sol dia.

La mare de fet no treballa; té dues finques a ciutat i un mas a tocar Torelló, i va de senyorassa rica. És molt guapa i

té un tipus d'artista. Però a base de cuidar-se obsessivament tot el dia. Vull dir que no necessita treballar, però va cada dia al centre de bellesa i fa una mica de monitora i dóna cursos de neteja de cutis o una cosa així. El meu cutis, que és verdós (i la cara llargueruda), té completament prohibit tocar-lo, i les mans, amb les ungles menjades, si un dia gosa ni tan sols mirar-me-les (amb els seus ulls de guaita), me les pinto de mercromina. Segons crec, no li paguen res, al centre de bellesa, sinó que paga ella. Al matí, són les deu i encara no ha marxat, en canvi al vespre arriba tard. Jo no sé massa què hi fan, però es veu que es capfiquen en coses sobre l'energia còsmica que no s'atreveix a explicar-me perquè li prenc el pèl. Diu que el papa i jo som uns beneïts que no veiem ni tan sols les coses més evidents. El cert és que tothom se l'estima i té una pila d'amigues. I d'amics: li encanta flirtejar amb els tios, a davant i tot del papa, i té èxit amb tothom. Entén molt de cuina, tot i que ella només guisa en les grans ocasions (i aleshores fa autèntiques obres mestres), i de vins en coneix un munt, i de molts països, perquè quan era nena viatjava molt: el meu avi era diplomàtic. A casa hi ha moltes fotos amb el meu avi vestit de gala, com si estigués a punt de cantar òpera. A més, parla llengües. L'anglès sobretot, i el francès i l'italià; en alemany es defensa, i sap una mica de japonès. És allò que tothom diu: encantadora; però com a mare és un desastre. Fins i tot ella ho reconeix (una humilitat que li va molt bé; un cop confessat que és un desastre ja

queda explicat que passi de nosaltres): la maternitat no és cap instint natural diu; jo, per exemple, sóc ben femenina i això de la maternitat em deixa freda. Jesús, ho va dir davant de Pol! Perquè que ho digui a davant meu, no hi compta. Ostres: estic agafant complex de Ventafocs!

He intentat també parlar amb l'Esperança, a veure si es pot quedar una mica per fer-li companyia a Pol, però em va dir que ella també té obligacions a casa. I un rave: és vídua i el que vol és escarxofar-se a veure la tele, però si et diuen una mentida mirant-te als ulls, i et quadrupliquen l'edat, no pots fer-hi res de res.

A veure, que quedi clar: jo me l'estimo molt, a Pol. De fet, sóc la persona més important de la seva vida, després de l'Esteve Soler, el seu monitor al taller, que aquest és Déu en persona, que no va quedar prou content amb allò de la creu i vol repetir. Ara bé: tinc la meua vida. Estic disposada a ajudar en casa, a ajudar *moltíssim*. Però que tothom es repengi en mi em fa molta ràbia.

El papa diu que és antic. Ser antic vol dir passar de tot i mirar cap a una altra banda quan hi ha problemes, fer-se el víctima quan no ens comportem, escridassar-nos i explicar-nos que gastem com uns desafortats, sobretot jo (com que la mama té diners propis, en qüestió de cèntims no gosa mai escarnir-la). Això és ser antic. Vol dir també ser molt masculí i estar molt per sobre de les bestieses domèstiques. En Pol i jo som les pitjors bestieses domèstiques, car gastem diners com il·luminats i

no el deixem ni respirar. El papa és militar, en grau de coronel, però no té cap obligació concreta (almenys que hagi arribat a les meves orelles), més que fatxendejar en la sala de banderes, fer un cop d'ull a la revista militar que editen, i criticar el general Laporta que, entre els molts defectes que té, el més greu és haver nascut a Figueres, cosa que vol dir que és d'allò més català; ser català i militar alhora es veu que no pot ser, que ho prohibeix el reglament. Segons sembla, només les funestes influències del general Laporta fan que no l'ascendeixin, i un dia d'aquests, per culpa d'aquell malànima, el retiraran d'una puntada de peu al cul. Els militars diuen molt la paraula «cul», perquè quan vénen amics a casa també estan sempre fent puntades al cul d'algú, o fent que algú es fiqui alguna cosa al cul, o fins i tot fan una 'o' petita amb els dits i diuen que algú té el cul així de petit. Quan jo no hi sóc al davant, també parlen molt de testicles, que anomenen de molt diverses maneres i sempre entre rialles, com si encara no s'haguessin acostumat a tenir-ne entre les cames. Jesús.

A casa intenta parlar en castellà, però amb la mama no pot, perquè ella diu que el seu papa —el meu avi— era dels escoltes i molt de Montserrat, de tota la vida, i que el castellà és molt de minyones i de guàrdies civils. Com a màxim, de classe mitjana, i com que el papa es veu que està molt mortificat per ser fill d'un forner de Sant Andreu, doncs calla i cedeix. La seva germana és la tia

Lola, casada amb l'oncle Pablo, i viuen a Albaida; el meu oncle és un senyor molt seriós que pateix del fetge i té una concessionària de la Ford, i la meva tia és mestressa de casa. No tenen fills i són l'única família paterna que tenim. En canvi, de la banda de la mare tenim una quantitat tan infernal de tiets, cosins i parentel·la diversa que jo els dic a tots «hola» i apanyat. Sort que no vénen mai perquè el papa no els aguanta, però un cop a l'any fan el dinar de la família Rabós i hem d'anar-hi tots, fins i tot Pol, si no volem que la mare ens mati, dirigint contra nosaltres l'energia còsmica que ella sap controlar tan bé.

Pol té vint-i-nou anys i té la síndrome de Down. És com una criatura petita però amb un cossot enorme. Està massa gras però fer-li fer règim és una feinada tan gran que fins i tot jo flaquejo. La mama se'n queixa sovint i diu que tothom diu que són tan dolços, els de la síndrome de Down, però que a ella li ha tocat l'excepció, i aleshores sospira. I no és que no sigui dolç, però també és impertinent i té enrabiades i és tossut. I és molt, molt pesat. Perquè tothom, tingui la intel·ligència que tingui, té virtuts i defectes. I Pol en té, de defectes. Però no es mereix que diguin que no és dolç i mansoi. El que passa és que actua com un nen petit amb un cossot d'home.

(...)